

Друштво за осигурување СИГАЛ ИНШУРЕНС ГРУП АД Скопје, Бул. Илинден број 1, 1000 Скопје, тел. 02 3109 060, факс 02 3215 128, www.sigal.com.mk
Овие услови се донесени на редовна седница на Управен одбор одржана на 15.10.2004 година и со одлука бр.06/04-3 се применуваат од денот на донесувањето.

СПЕЦИЈАЛНИ УСЛОВИ ЗА ОСИГУРУВАЊЕ ЖИВИ ЖИВОТНИ ПРИ ПРЕВОЗ ПО КОПНО (СО ЖЕЛЕЗНИЦА, КАМИОН, АВИОН, ПОШТА) 1/1/68

Ова осигурување започнува во моментот кога во полисата опишани животни, заради натовар ќе го минат прагот на просторијата (шталата) или доколку натоварот се врши во шталата и сл. од моментот кога ќе почне натоварот и трае се до моментот животните ќе го минат прагот на шталата и сл. или, доколку истоварот се врши во шталата, и сл. до завршување на истоварот во местото одредено во полисата, како одредиште или како последна точка означена во полисата на осигурениот транспорт за животните без оглед на тоа, дали животните се истоварени или не. Осигурувачот по оваа полиса ќе надомести штета што ќе се случи во транспорт на осигурената релација поради:

- угинување, кршење нозе, принудно колење, беганье од превозното средство, кражба и неиспорака; под услов.

1. животните пред натоварот од овластен ветеринар да бидат огласени за здрави и да не потекнуваат од подрачја во кои владее некоја заразна болест, како и да се способни за предвидениот транспорт, за споменатите услови мора да биде издадено соодветно уверение;

2. по патот да биде организирана служба за хранење, поене, освежување и затоплување на животните;

3. транспортот да се врши со соодветни и подесени превозни средства. Во случај на болест на животните, настаната за време на транспорт, осигуреникот или неговиот полномошник се обврзани преку возачот да побарат помош од нај блискиот ветеринар заради спречување на болеста и за сведување на штетата во најмала мерка, трошоците за тоа лечење како и пратеките трошоци ги надоместува осигурувачот.

Осигурувачот нема да надомести штета која е како последица на болести или зараза што постоела пред почеток на транспортот, како ни штета настаната поради погрешно цепање, забрана на увоз или извоз или употреба на несоодветно превозно средство.

СПЕЦИЈАЛНИ УСЛОВИ ЗА ОСИГУРУВАЊЕ НА НАФТА И НАФТЕНИ ДЕРИВАТИ ПРИ ТРАНСПОРТ ПО КОПНО И МОРЕ 111/68

Ова осигурување започнува во моментот кога, во полисата опишана стока, заради натовар, ќе го мине прагот на складот или, доколку натоварот се врши во складот, во моментот кога ќе почне натоварот и ќе трае се додека стоката не го мине прагот на складот, или, доколку истоварот се врши во складот, до завршување на натоварот во местото што е во полисата одредено како одредиште или крајна точка, со оваа полиса, осигурениот транспорт на нафтата и нафтените деривати, било во неа да се истовари или не.

Осигурувачот по оваа полиса ќе надомести штета што ќе настане поради:

- кусок од било кои причини;
- прекумерно испарување;

со одбитна франшиза во висина на природниот губиток на нафта и нафтени деривати одредени со сојузни прописи или со меѓународни уанси.

Со посебно иземање на франшизата, се брише клаузулата за франшизата. Осигурувањето ќе важи под услов натоварот -истоварот да се врши со соодветни средства, како и транспортот да се обавува во соодветни специјално подесени превозни средства и во соодветна амбалажа.

Останатите услови и клаузули се идентични со условите и клаузулите од Општите услови за осигурување стока во транспортот со соодветно превозно средство.

СПЕЦИЈАЛНИ УСЛОВИ ЗА ОСИГУРУВАЊЕ СУРОВА СОЛЕНА КОЖА И СУВА КОЖА ПРИ ТРАНСПОРТ ПО КОПНО И МОРЕ 1/1/68

Ова осигурување започнува во моментот кога, во полисата опишаната стока заради натовар - укрцување, ќе го мине прагот на складот или,

доколку натоварот се врши во складот, во моментот кога ќе почне натоварувањето и трае се додека стоката не гомине прагот на складот или, доколку натоварот се врши во складот, до завршување на натоварот и продолжува најмногу 10 дена во складот во местото одредено во полисата како одредиште или последна точка, со оваа полиса, транспортно осигурената стока, било да се истовари или не.

Осигурувачот ќе надомести штети кои се како последица:

- затоплување и потење;
- молци.

под услов пред натоварот или укрцување во местото на натовар или луката на укрцување да е претходно прегледана од страна на реномирана контролна куќа или од хавариски комесар на осигурувачот.

Евентуалните штети се плативи без никаква франшиза.

Штетите настанати со осигурување на осигурени ризици мораат да бидат констатирани со уреден сертификат на реномирана контролна куќа или од хавариски комесари признати од осигурувачот, како и со потврда на возарот или складиштето.

СПЕЦИЈАЛНИ УСЛОВИ ЗА ОСИГУРУВАЊЕ ЛИЧЕН БАГАЖ ВО ТРАНСПОРТОТ НА КОПНО И МОРЕ 1/1/68

Ова осигурување почнува да тече во моментот кога, во полисата опишаниот личен багаж, заради отпочнување на транспортот, ќе ги напушти просториите на осигурениковиот боравак во местото утврдено во полисата и трае се до пристигнување на багажот во просториите на осигурениковиот боравак во место што е во полисата утврдена како одредиште (боравиште); осигурувањето се протега и за време на боравак во преноќиште, гостилница, стан или друга просторија за време на патувањето.

Осигурувањето ќе важи само под услов осигуреникот пред склучување договор за осигурување да прибави сертификат од хаварискиот комесар или царинарските органи за содржината и состојбата на предметите што се наоѓаат во состав на личниот багаж.

Од осигурувањето се изема штета на пари, накит и хартии од вредност.

Евентуалните штети се констатираат со уреден записник на превозувачот, гостилничарот или хотелиерот, станодавачот и осигуреникот, односно органите на безбедност.

Останатите услови и клаузули се истоветни со условите и клаузулите на Општите услови за осигурување стока транспортното односното превозно средство по Посебните услови за осигурување стока во транспортот **против сите ризици.**

УСЛОВИ ЗА ОСИГУРУВАЊЕ НА МАШИНИ

Во случај на загуба (губиток) или оштетување на било кој дел или делови на осигурената машина предизвикан со одделна осигурена опасност од полисата, износот што се надоместува на име штета не може да ги мине трошоците за замена или поправка на таков дел или делови на кои се даваат трошоците за опрема и опремување, ако такви има, ама со исклучување на царина, освен ако сета царина е вклучена во осигурената вредност, во кој случај загубата (губитокот) ако ја има, е настаната со плаќање на додатна царина исто така има да се надомести.

Оваа клаузула важи под услов обврската на осигурувачот да не е поголема од осигурената вредност на комплетната машина.

СПЕЦИЈАЛНИ УСЛОВИ ЗА ОСИГУРУВАЊЕ НА РИЗИКОТ РАСИПУВАЊЕ НА СВЕЖО ОВОШЈЕ ЗАРЗАВАТ И УЖНО ОВОШЈЕ (ОСВЕН КОЗЕРВИРАНО) ВО ТРАНСПОРТОТ

Ова осигурување почнува да тече во моментот кога во полисата опишана стока ќе биде натоварена во полисата означено превозно средство и трае до завршување на истоварот во местото одредено во полисата како

одредиште, а најмногу 42 часа по пристигнување во одредиштето.

Осигурувачот по оваа полиса ќе надомести штета настаната поради расипување — трулење на овошје, зарзават и јужно овошје (со исклучок на кознервирано) во транспортот од било кои причини, како и штета настаната со расипување-трулење поради неисправен уред за ладење на превозното средство од било кои причини, а под услови:

- стока да се транспортира со соодветно превозно средство и во вообичаена амбалажа;
- стоката пред натовар да е прегледана од страна на надлежен орган да е огласена за способна за човечка исхрана и предвидениот транспорт и во тој поглед да е испоставен прописен сертификат со сите клаузули предвидени со прописите;
- стоката да одговара на увозно-извозниот квалитет според договорот за купопродажба.

Евентуалните штети се плативи без франшиза.

Штета настаната поради расипување мора да биде констатирана со уреден сертификат од полисата одреден хавариски комесар или овластен стручен орган во одреденото место или во местово кое штетата е приметена пред да пристигне стоката до одредиште.

Останатите услови и клаузули се истоветни со условите и клаузулите од Општите услови за осигурување стока во транспорт со односното превозно средство.

УСЛОВИ ЗА ОСИГУРУВАЊЕ НА РИЗИКОТ РАСИПУВАЊЕ НА МЕСО ОД ЗАКЛАНИ ЖИВОТНИ, ДИВЕЧ И ЖИВИНА

(1) Друштвото за осигурување УНИКА а.д. Скопје (во натамошниот текст) Друштвото се обврзува на осигуреникот да му надомести штета која може да настане во превозот поради расипување заради неисправност на уредите за ладење на превозното средство и расипување поради пречекорување на превозниот рок.

(2) Месото е осигурено од ризиките расипување:

1. ако превозот се обавува (врши) во камиони ладилници, вагониладилници или бродови-ладилници;
2. ако месото пред натоварот било прегледано и неговиот натовар за превоз бил дозволен од страна на овластен ветеринар и контролор на квалитет, кои присуствуваат на натоварот, во смисла на постоечките прописи, како и да е испоставен пропишан сертификат. Месото да одговара на извозно-увозниот квалитет според условите на договорот за купо продажба, Правилникот за квалитет на стока и месо наменети за превоз
3. ако месото пред натовар на ладилникот било разладено до пропишаната температура оцедено и на површината да има сува покожица;
4. ако натоварот на месото се врши во самиот ладилник односно друг соодветен начин;
5. ако превозното средство било припремено за превоз на разладено месо;
6. ако се исполнети и другите ветеринарно-санитарни прописи за натовар на месо наменето за извоз;
7. ако посебно се договори и плати соодветна премија од осигурувањето можат да бидат покриени штети на месото од било кои причини.

(3) Друштвото не е во обврска на осигуреникот да му надо-мести штета на месото која ќе настане поради:

1. пропусти на осигуреникот да постапи во смисла од-редбите од т. (2) на овие Услови;
2. природно својство на месото, доколку не е поинаку договорено;
3. истовар на месото по изминување рокот од став (4) и(5) на овие Услови, освен доколку поинаку не се договори.

(4) Осигурувањето започнува во моментот кога во полисата опишаното месо (стока) заради натовар ќе го мине прагот на складот односно ќе биде предадено на превоз по извршеното натоварување) и трае до преземање на месото во определеното место (завршениот истовар), ако поинаку не е договорено.

(5) Истоварот на месото мора да биде извршен најдоцна 24 часа по пристигнување на месото во одреденото место, освен во недела и

празници кога рокот е 48 часови.

(6) Утврдување евентуална штета на месото се врши при –истоварот во присуство на возарот, надлежен контролен орган и хавариски комесар. Ако штетата на месото ја минува 50% од сумата на осигурување, осигуреникот е должен да го извести Друштвото за да учествува во утврдување на штета.

(7) Друштвото се обврзува на осигуреникот да му надомести штета од осигурени ризици во дел кој го минува износот на договорената франшиза, доколку поинаку не е договорено, но најмногу до сумата на осигурување на пратката.

(8) Друштвото не е во обврска да надомести и штети поради:

1. промена во бојата, мирисот и вкусот на месото, доколку поинаку не е договорено;
2. намалена вредност на стоката, без да е остварен осигурен ризик;
3. одбивање (Rejection) пратка на месото, без да е остварен осигурен ризик ако поинаку не е договорено.

СПЕЦИЈАЛНИ УСЛОВИ ЗА ОСИГУРУВАЊЕ РИЗИКОТ РАСИПУВАЊЕ МЕСО И МЕСНИ ПРЕРАБОТКИ (ОСВЕН КОНЗЕРВИ) ОД ЗАКЛАНАТА ЖИВИНА, ДИВЕЧ И ЖИВОТНИ ВО ТРАНСПОРТ

Ова осигурување почнува да тече, доколку во полисата не е поинаку договорено, од моментот на завршеното натоварување во превозно средство и трае:

- кај разладено месо до завршување на истоварот во определеното место како што е означено во полисата како одредиште, а најмногу 48 часа по пристигнување на пратката во одредиште;
- кај смрзнато месо до завршување на истоварот, а најмногу 72 часа по пристигнување на пратката во одредиште, односно на консигнација под режим како и во превозот од моментот на дефростацијата а најмногу 90 дена од моментот на пристигнување на пратката во одредиштето.

Осигурувачот по оваа полиса ќе надомести штета настаната поради расипување-трулење на месо и месни производи (освен конзерви) во транспортот од било кои причини, вклучувајќи и расипување заради неисправност на уредите за ладење на превозното средство, а под условите:

- стоката да се транспортира во соодветни превозни средства;
- пред натоварот да е прегледана од надлежен ветеринарен орган и да е прогласена за подесна за човекова исхрана и способен за предвидениот транспорт со полисата одредено превозно средство и за тој преглед и наод да е испоставен прописен сертификат со сите клаузули предвидени со прописите;
- стоката да одговара на извозно-увозниот квалитет според условите на купопродажниот договор.

Евентуалните штети се плативи без одбиток на франшиза.

Штетите од расипување мора да бидат констатирани од страна на овластен стручен орган или во полисата одредениот хавариски комесар во одредиштето или местото каде што е приметена штетата пред да пристигне пратката на одредиштето.

Останатите услови и клаузули се истоветни со условите и клаузулите од Општите услови за осигурување стока во транспорт со односните превозни средства.

СПЕЦИЈАЛНИ УСЛОВИ ЗА ОСИГУРУВАЊЕ НА РИЗИКОТ РАСИПУВАЊЕ, НАДУВУВАЊЕ, БОМБАШ НА КОНЗЕРВИ ОД МЕСО, ОВОШТИЕ И ЗАРЗАВАТ, МЛЕЧНИ ПРОИЗВОДИ ОД ЈАЈЦА И СЛИЧНИ ПРОИЗВОДИ ВО ТРАНСПОРТ

1. По овие услови осигурувачот е во обврска да надомести се-која штета на осигуреникот на предметната стока (конзерви) настаната во транспорт поради ризикот расипување-надување,бомбаш (физичко и хемиско) како причина-последича на зголемена температура, за време траење на транспортот, згмечување при манипулацијата (за време траење на натоварот, претоварот, истоварот), или други слични физички и механички оштетувања во текот траење на осигурувањето.

2. Доколку поинаку не е договорено покритието на ризикот **бомбаш** од точка 1 на овие Услови се продолжува и трае:

(а) за полустерилни конзерви уште 90 дена од моментот кога купувачот ќе ја презема стоката-конзервите од превозникот во определеното место означено во полисата, односно по испораката на стоката - конзервите од констигнациониот склад во странство, а најдолго до пропишаниот рок за траење на конзервата;

(б) за стерилни конзерви уште 180 дена од моментот на преземање на стоката -конзервите од страна на купувачот од превозникот во одреденото место означено во полисата, односно по испораката на стоката- конзервите од косигнациониот склад во странство, а најмногу до пропишаниот рок на траење на конзервата.

3. Осигурувањето на ризикот „бомбаш според одредбите од точ. 1 на овие услови се дава под услов за стоката — конзервите во извоз да е издадено прописно уверение од надлежниот санитарен инспектор за квалитетот и угодноста на стоката за човечка исхрана.

4. За оштетување, расипување - бомбаш и (или кондензирање на конзерви мора да биде издаден сертификатот од надлежниот санитарен орган, овластена контролна куќа и (или хавариски комесар кого што го одредил - овластил осигурувачот.

5. Во изнимни случаи, по изрично барање на осигуреникот, во осигурување по овие услови вклучен е и ризикот „опасност по живот на потрошувачите од употреба — конзумирање на расипа-на конзерва во рокот од точ. 2 на овие Услови.

6. Осигурување на стоката — конзервите во транспортот може да се даде само ако се осигурени основните транспортни ризици по Општите и Посебните услови за транспортни осигурувања.

СПЕЦИЈАЛНИ УСЛОВИ ЗА ОСИГУРУВАЊЕ ПРАТКИ ИНВЕСТИЦИОНА ОПРЕМА ВО ТРАНСПОРТОТ

Покрај покритието од Општите и Посебните услови за осигурување стока во копнениот и поморскиот транспорт со овие услови покритието се проширува и осигурувачот е во обврска да ги надомести и сите штети на инвестиционата опрема наменета за објекти во градба или реконструкција што ќе настанат поради:

- кршење машини, апарати и делови,
- рѓа, корозија и оксидација,

Под услов опремата да е во вообичаена амбалажа и да се деловите од машините, апаратите и инструментите, кои подлежат на делувањето од рѓа — корозија — оксидација, заштитени со антикорозивни средства. Ова осигурување почнува да тече според Општите и Посебните услови за осигурување стока во транспортот на копно и море и трае уште 12 месеци по истоварот на опремата во одредиште и сместување во складот на приемачот кој мора да одговара за држење на опрема и мора да има организирана служба за чување од кражба се до моментот на монтирање. Во случај опремата да лежи — стои подолго од 12 месеци осигуреникот е должен да побара продолжување на осигурувањето за натамошниот период на лагерување по истекот од 12 месеци.

Средства се констатираат со уреден записник составен од страна на превозувачот и приемачот, а штетите што не биле видливи при истоварот туку се приметени при распакувањето и припремата на опремата за монтажа со записник на хавариски комесар од осигурувачот и приемачот. Сите штети се платени без франшиза.

СПЕЦИЈАЛНИ УСЛОВИ ЗА ОСИГУРУВАЊЕ ПРАТКИ ШТО СЕ ПРЕВОЗУВААТ НА СОПСТВЕНИ ТРКАЛА (PER AX) ВО ДОМАШНИОТ И МЕЃУНАРОДНИОТ ТРАНСПОРТ

Ова осигурување почнува да тече од моментот кога во местото утврдено во Полисата пратката заради отпраема на приемачот, ќе ја преземе возач или возар трае се додека пратката, во одредиштето, утврдено во полисата, не мине на приемачот или дадена пратката се транзитира низ местото кое во полисата е утврдено како крајна точка на осигуреното патување, по оваа полиса, без оглед на тоа дали ќе се продаде возилото или не.

Со оваа полиса осигурувачот се обврзува да му ги надомести на осигуреникот, или како што веќе е договорено, сите штети што ќе настанат на патни или шински возила кои на сиот и на дел од осигуреното патување се превезуваат на сопствените тркала а ќе настанат од:

- сообраќаен настан (удар, судир, превртување, склизнување, пожар, експлозија освен атомска експлозија, гром), луѓа, поплава, земјотрес, кражба на сето возило или некои делови или опреми што му припаѓаат на возилото, оштетување на возилото од страна на трети лица, вдлабнување, огребнување.

Сите штети настанати со остварување на осигурани ризици на осигуреното патување со исплатуваат без одбитна франшиза.

Во случај на штета таа мора да се констатира со записник составен помеѓу приемачот и возачот или возарот во присуство ха-вариски комесар на осигурувачот.

СПЕЦИЈАЛНИ УСЛОВИ ЗА ОСИГУРУВАЊЕ НА РИЗИКОТ ОДБИВАЊЕ (REJECTION) ВО ТРАНСПОРТ

1. По оваа полиса за осигурување осигурувачот е во обврска да ги надомести сите штети на осигуреникот за стоката во извоз настаната поради **одбивање** на купувачот да ја прими стоката, намалената цена на стоката и сл. заради тоа, што стоката за време на осигуреното патување била оштетена заради делување на осигурени ризици та ги загубила договорените својства и квалитет. и од страна на овластена контролна куќа е огласена како неупотреблива, неадекватна и сл. заради што мора да се продаде по намалена цена, да се врати на испраќачот, и/или да се огласи (отфрли) како неупотреблива заради избегнување непотребни Трошоци околу враќањето на стоката или за предиспозиција на истата на друг пазар. Надоместот за покритието од основ на осигурувањето по точ. 1 од овие Услови изнесува:

(а) износот на фактурата односно осигурената вредност, во границата на осигурената вредност — во случај по експортот (извозот) да е оценета стоката како неподесна да се уништи, исфрливо отпад и сл.;

(б) износот на разликата помеѓу фактурираната вредност и постигнатата цена со продажбата на истиот или некој друг пазар—кај случаи кога со експертиза е оценето дека стоката мора да се продаде по намалена цена било на ист или некој друг пазар и/или во земјата на испраќачот ако дошло до враќањето на стоката во земјата на извозникот како и трошоците околу повторно сортирање, повторно пакување, повторно етизирање и сл., трошоците за транспортот околу враќање на стоката во земјата или предиспозиција на друг пазар, ако тоа со експертизата било наредено. Ова осигурување се дава под услов во полисата за осигурување да се покриени основните транспортни ризици и уште еден додатен манипулативен ризик.

УСЛОВИ ЗА ОСИГУРУВАЊЕ НА ВОЕНИ И ПОЛИТИЧКИ РИЗИЦИ ВО КОПНЕН ПРЕВОЗ

Член 1

(1) Ако е договорено Друштвото на осигуреникот ќе му исплати надомест за штета која на осигурената стока ќе настане поради:

1. воени опасности: заплenuвање, задржување, оштетување или уништување кое ќе дојде поради воени или слични настани, без оглед на тоа дали војната е објавена или не;
2. граѓанска војна или немир од нејзе предизвикан, побуна, преврат или востание или на нив слични настани;
3. штрајк или прекин на работата, исклучување на работници, конфискација, секвестрација или лошо намерно оштетување од политички причини или загуба предизвикана со акција на било кои власти.

Член 2

(1) Друштвото не е во обврска на осигуреникот да му исплати надоместок за штета настаната поради задржување во превозот прекин на патувањето, прекин на сообраќајот, загуба на товарот, паѓање вредноста (дената) на стоката, промена на правецот на патувањето, складиштување или лежење на осигурената стока предизвикано со настани наведени во чл. 1 на овие

услови.

(2) Друштвото не е во обврска на Осигуреникот да му надомести штета настаната поради забрана на увозот или извозот или од било кои други забрани до кои ќе дојде во обманување на работата на осигуреникот, предизвикана со настани од член 1 на овие Услови.

Член 3

(1) Осигурувањето започнува од моментот кога стоката ќе го мине прагот од складот на испраќачот, заради започнување на превозот и трае додека стоката не го мине прагот на складот од приемот во одредено место, доколку поинаку не е договорено.

(2) Осигурувањето во секој случај, престанува по истек на 48 часа по пристигнување на стоката во одреденото место.

Член 4

(1) Ако превозот на осигурената стока не започне ни по 7 дена од заклучување на договорот за осигурување, осигурувањето престанува со изминување на тој ден.

(2) По исклучок на одредбите од претходниот став, осигурувањето не престанува ако осигуреникот побара осигурувањето да се продолжи и доплати премија на осигурување за продолжување на договорот за осигурување.

УСЛОВИ ЗА СТОКА КОЈА СЕ ПРЕВЕЗУВА СО КАМИОН

1. Друштвото за осигурување ќе му ја надомести на осигуреникот целата загуба или оштетување на осигурената стока, која настанала поради сообраќај на незгода, временска незгода, оштетување на стоката поради губење на еден пакет, поради пожар, експлозија на моторот или резервоарот за гориво и во испорака, поради кражба на сите пакети, или делумна кражба, ако стоката е товарена во отворен или кражба во затворен камион, под услов возачот да има помошник, поради кражба, заплenuвање или кражба на целиот камион со стоката.

2. Осигурувањето важи од моментот кога стоката ќе го мине прагот на јавното складиште или магазинот за да се веднаш натоварува, а престанува да важи кога стоката ќе го мине прагот на складиштето на приемот во местото на доставувањето и тоа не подолго од 24 часа по пристигнување на стоката во местото на доставувањето.

3. Осигурувањето не покрива било каква загуба или оштетување настанато поради неправилно пакување, недоволно пакување, природа на стоката (расипување, кршење, намалување на количината поради печење, сушење, загаденост од штетници (гљувци) пред утоварот на стоката за транспорт, сметњи или прекини поради воени неприлики, граѓански немири, побуни, или било каков неред или против дејство на власта, или предизвикани оштетувања поради лоша намера, небрежност по патот на осигуреникот или од лице кое работи во негово име (испраќач, утоварувач итн.).

КЛАУЗУЛА (ИНСТИТУТСКА) ЗА ТОВАР (БЕЗ ПАРТИКУЛАРНА ХАВАРИЈА) ФРА КЛ.31 од 1.1.1963 год.

1. Ова осигурување почнува од моментот кога стоката ќе го напушти складиштето или местото на ускладиштување во местото наведено во полисата како почеток на превозот, продолжува за време на вообичаениот превоз и завршува со испорака:

(а) во складиште на приемот или друго конечно складиште или место на ускладиштување во одреденото место наведено во полисата.

(б) во било кое друго складиште или место на ускладиштување, без оглед дали се наоѓа во одреденото место наведено во полисата или пред тоа одредено место, кое осигуреникот го избрал.

I За ускладиштување вон вообичаениот тек на превоз, односно

II За располагање или продавање, или

(в) со истек на 60 дена по завршеното истоварање на осигурената стока од прекоморскиот брод во крајното пристаниште на истоварот, спрема тоа што по прво ќе настапи.

Меѓутоа, ако по истоварот од прекоморскиот брод во крајното пристаниште на истоварот, а пред да престане осигурување, стоката

треба да биде отпремена на друго одредено место одона за кое била осигурена, ова осигурување останува на снага по горе наведените услови, но ќе престане да важи во моментот кога ќе почне превозот за таквото друго одредено место.

Ова осигурување ќе остане во сила (по напред наведените услови и како предвидува следната клаузула под точка 2) за време на задоцнување без знаење на осигуреникот, за време на било кое скршнување, принудно истоварање повторно утоварање или претоварање и за време на било која измена во поморски зафат поради користење на овластување дадени на бродарот или чартерво договорот за превоз, но во никој случај нема да се смета дека покрива загуби, оштетување или трошоци директно предизвикани од задоцнувањето или природна особина на осигурениот предмет.

2. Ако поради причини, независни од желбата на осигуреникот, договорот за превоз би престанал да важи во некое друго пристаниште или место, а не во одредено место, наведено во полисата, или поморскиот зафат би завршил на друг начин пред испорака на стока како е предвидено во горепре наведената клаузула под точка I, тогаш, под услови неодложно да се известии сигурувачот и плати додатна премија ако се побара, осигурувањето ќе остане во сила се додека:

I стоката не биде предадена и испорачана во таквото приставиште или место, или ако не е поинаку посебно договорено, до истекот на 60-дена по завршеното истоварување на осигурената стока од прекоморскиот брод во таквото пристаниште или место, веќе спрема тоа што по прво ќе настапи, или

II ако стоката биде испратена внатре во наведениот рок од 60 дена (или внатре во било кој договорно продолжен рок) на одредено место назначено во полисата или било кое друго одредено место, се додека не заврши во склад со одредбите од горе наведената клаузула под точка I.

3. Со осигурувањето се случува и превоз со бродче, сплавови и маони до брод и од брод. Секое бродче, сплав или маона ќе се смета како посебно осигурување. Било како договор со кој сопствениците на маоните се ослободуваат од одговорноста не може да оди на штета на осигуреникот.

4. Со премија која треба да се одреди, стоката останува покриена со осигурување во случај на промена на патувањето или било кој пропуст или грешка во опис на интересот, бродот или патувањето.

5. Не се јамчи за хаварија под процентот наведен во полисата, освен ако хаваријата е генерална или ако бродот или бродчето се насучи, потоне или биде зафатен од пожар, но ќе се надомести осигурената вредност на секој пакет кој ќе биде потполно загубен при утоварот, претоварот или истоварот, како и секоја загуба или оштетување на осигурениот интерес кој може совесно да се припише на оган, експлозија, судар или додир на бродови (или бродчето и) или превозното средство со некој надворешен предмет (вклучување и мраз) освен со вода, или истовар на товарот во скривалното пристаниште. Ова осигурување останува во сила за сето време кое е покриено со полисата.

6. Нема да се даде надоместок за изведен (конструктивен) потполна загуба по основ на ова осигурување, освен ако стоката била разумно запустена поради нејзина вистинска потполна загуба која не можела да се избегне, затоа што износот за надоместок на штетата, трошоците за доведување на стоката во првобитна состојба и отпремнување на осигурената стопа до одреденото место би изнесувала повеќе од нејзината вредност на одреденото место.

7. Генерална хаварија и награда за спасување ќе се надомести спрема страната пресметка или спрема York AntWverpenskit правила, ако тоа е во согласност со договорот за превоз.

8. Со оваа клаузула се признава помеѓу сигуреникот и осигурувачот пловидбена способност на бродот. Во случај на загуба на осигурениковото право надоместок со ова признато нема да биде повредено со фактот што загубата може да се препише на неправилното постапување или небрежност на бродарот или лице во негова служба, ако осигуреникот не соучествувал во тоа.

9. Осигуреникот и неговите застапници се должни во секој случај да

превземат разумни мерки за отклонување или намалување на загубата и на погоден начин да ги осигураат и сочуваат сите права спрема возарите, чуварите и третите лица

10. Ова осигурување нема да важи во корист на возарот и чуварот.

11. Ова осигурување се проширува на надоместок на осигуреникот за оној дел на одговорноста врз основа на клаузулата за судар поради обострана вина во договорот за превоз која се однесува за загуба кон се надоместуваат со ова осигурување.

Во случај на било какво барање за надоместок кое би го поднел бродарот врз основана наведената клаузула, осигуреникот се обврзува за тоа да го извести осигурувачот кој има право на своја сметка да го брани осигуреникот од таквите барања.

12. Не се јамчи за заробување, заплена, узапчење, ограничување или задржување, за последници на тие акти, како ни за обид тие да се извршат, исто така ни за последици на непријателства или исклучива сударот, допирот со некој непокретен или предмет што плива (освен со мина или торпеда), насукување, невреме или пожар, освен ако се предизвикани непосредно (и независно од природата на патување или службата на соодветниот брод, или во случај на судар со било кој друг брод кој е замешан во сударот со непријателски акт од страна или против сила што војува, а зборот **сила** во смисла на ова јамство се подразбира секоја власт која одржува поморска војна или воздушна сила во врска со некоја сила.

Не се јамчи исто така за последици од граѓанска војна, револуција, побуна, востание или граѓански судари кои поради тоа настануваат, или гусарства. Ако клаузулата бр.12 се брише, ќе се смета дека соодветните институтски клаузули за војна, кои се во употреба, чинат составен дел на ова осигурување.

13. Не се јамчи за загуба или оштетување

(а) Кои ги предизвикале штрајкачи, работници отпуштени од работа или лица кои учествуваат во работничките немири, насилби или граѓански немири.

(б) Кои се последица на штрајкови, отпуштање од работа, работнички немири, насилби или граѓански немири.

Ако клаузулата под бр. 13 се избрише ќе се смета соодветните институтски клаузули за штрајк, насилби и граѓански немири, кои се во употреба што се составен дел во ова осигурување.

14. Се условува осигуреникот да постапи со совесна итност во сите оние случаи кои се во негова можност.

НАПОМЕНА: Штом сознаат за слушај кој по условите на ова осигурување доаѓа до примена **стоката останува покриена**, потребно е осигурениците неизоставно да го известат осигурувачот, зошто, всушност таквото покритие е во зависност од исполнувањето на оваа обврска.

КЛАУЗУЛА (ИНСТИТУТСКА) ЗА ТОВАР (СО ХАВАРИЈА) ВА

Кл.30,1,1,1963

1. Ова осигурување започнува од моментот кога стоката го напушта складиштето или местото на ускладиштување во местото наведено во полисата како почеток на превозот, продолжува за време на вообичаениот превоз и завршува било со испорака:

(а) во складиште на приемателот или друго конечно складиште или место на ускладиштување во одреденото место наведено во полисата,

(б) во било кое друго складиште или место на ускладиштување, без оглед дали се наоѓа во одредено место, а кое осигуреникот го избрал.

I За ускладиштување вон вообичаениот тек на превоз, односно

II За располагање или продавање, или

(в) по истек на 60 дена по завршување на истоварот на осигурената стока од прекоморскиот брод во крајното пристаниште на истовар, према тоа што по прво ќе настапи.

Меѓутоа, ако по истоварот од прекоморскиот брод во крајното пристаниште на истовар, а пред да престане ова осигурување, стоката треба да биде испратена на друго одредено место од она за кое со оваа била осигурена, ова осигурување останува на снага по горе наведените услови, но ќе престане да важи во моментот кога ќе почне превозот на

таквото друго одредено место.

Ова осигурување ќе остане на снага (по напред наведените услови и како предвидува следната клаузула под точка 2) за време на задоцнување без знаење на осигуреникот, за време на било кое скршнување, присилно истоварање, повторно утоварање или претоварање и за време на било која измена во поморски зафат поради користење на овлас-тувањето дадени на бродар или чартер во договор за превоз, но во никој случај нема да се смета да ги покрива загубите, оштетувањата или трошоците директно предизвикани од доцнењето или внатрешната маана или природна особина на осигурениот предмет.

2. Ако поради околности, независно од желбата на осигуреникот, договорот за превоз би престанал да важи во некое друго пристаниште или место, а не во одредено место наведено во полисата, или поморскиот зафат би завршил на друг иачин пред испорака на стока како е предвидено во горе наведената клаузула под точка 1, тогаш, под услов неодложно да се извести осигурувачот и плати додатна премија ако се побара, осигурувањето ќе остане на сила се додека:

I стоката не биде предадена и испорачана во такво пристаниште или место, или ако не е поинаку посебно договорено, до истекот на 60 дена по завршувањето на истоварот на осигурената стока од прекоморскиот брод во таквото пристаниште или место, веќе според тоа што по прво ќе настапи, или

II ако стоката биде испратена внатре во наведениот рок од 60 дена (или внатре во било кој договор во продолжен рок) на одредено место назначено во полисата или било кое друго одредено место, се додека не заврши во склад со одредбите од горе наведената клаузула под точка 1.

3. Со осигурувањето се уклучува и превоз со бродче, сплавови и маони до брод и од брод. Секое бродче, сплав или маона ќе се смета како посебно осигурување. Било како договор со кој сопствениците на маоните се ослободуваат од одговорноста не може да одина штета на осигуреникот

4. Со премија која треба да се одреди, стоката останува покриена со осигурувањето во случај на промена на патувањето или било кој пропуст или грешка во описот на интересот, бродот или патувањето.

5. Не се јамчи за партикуларна хаварија освен ако бродот или бродчето се насукне, потоне или биде зафатен со пожар, но ќе се надомести осигурената вредност на секој пакет кој ќе биде наполно изгубен при утоварот, претоварот или истоварот, како и секоја загуба или оштетување на осигурениот интерес кој може совесно да се припише на пожар, експлозија, судар или допир на бродови (или бродчето и) или на превозното средство со некој надворешен предмет (вклучувајќи го и мразот), освен со вода или истовар на теретот во скривници на пристаниште како и посебните трошоци за истовар, ускладиштување и испорака ако настанат помеѓу пристаништето за престојување или заклучување за кое осигурувачот би бил во обврска по типскиот образец на англиската поморска полиса со вклучување на институтските клаузули за товар (со хаварија).

Оваа клаузула останува во сила за сето време што е покриено со полисата.

6. Нема да се даде надоместок на штета за изведен (конструктивен). потполен губиток од насловот на ова осигурување, освен ако стоката е разумно напуштена било поради нејзин вистински потполна загуба која не може да се избегне, било затоа што износот за надоместокот на штетата трошоците за доведување во првобитна состојба и отпремување на осигурената стока до одреденото место би изнесувале повеќе од нејзината вредност на одреденото место.

7. Генерална хаварија и награда за спасување ќе се надомести спрема странската пресметка или спрема York Antverperiskite правила, ако тоа е во согласност со договорот за превоз.

8. Со оваа клаузула се признава помеѓу осигуреникот и осигурувачот пловидбена спо-собност на бродот. Во случај на загуба на осигурениковото право за надоместок оваа признавање нема да биде повредено со фактот што загубата може да се препише на неправилното постапување или небрежност на бродарот или особа во негова служба ако осигуреникот не соучествувал во тоа.

9. Осигуреникот и неговите застапници се должни во секој случај да превземат разумни мерки за отклонување или намалување на загубата и на погоден начин да ги осигураат и сочуваат сите права спрема возарите, чуварите и третите лица.

10. Ова осигурување нема да важи во корист на возарот и чуварот

11. Ова осигурување се проширува за надоместок на осигуреникот на оној дел на одговорноста врз основа на клаузулата за судар поради обострана вина во договорот за превоз која се однесува за губитоци кои се надокнадливи со ова осигурување.

Во случај на било какво барање за надоместок кое би го поднел бродарот врз основа на наведената клаузула, осигуреникот се обврзува да за тоа го извести осигурувачот, кој има право на своја сметка да го брани осигуреникот од таквите барања.

12. Не се јамчи за заробување, заплена, узапчење, ограничување или задржување, за последици на тие акти, како ни за обидот тие да се извршат, исто така ни за последици на непријателства или операции слични на војна, без оглед дали војната е објавена или не но со ова не се исклучува судар, додир со некој непокретен или предмет што плива (освен со мина или торпеда), насукување, невреме или пожар, освен ако се предизвикани непосредно (и независно од природата на патување или служба на односниот брод, или во случај на судар со било кој друг брод кој е вмешан во сударот) со непријателскиот акт од страна или против сила што војува, а под зборот **сила**, во смисла на ова емство се подразбира секоја власт која одржува поморска војна или воздушна сила во врска со некоја сила.

Исто така не се јамчи за последици на граѓанска војна, револуција, побуна, востание или граѓански судари кои поради тоа настануваат, или гусарства. Ако се брише клаузула бр.12 ќе се смета дека односните Институтски клаузули за војна, кои се во употреба да чинат составен дел на ова осигурување.

13. Не се јамчи за загуби или оштетување

(а) Кои ги предизвикале штрајкувачи, работници отпуштени од работа или лица кои учествуваат во работничките немири, насиле или граѓански немири.

Ако се избрише клаузулата под бр. 13 ќе се смета соодветните Институтски клаузули за штрајк, насиле и граѓански немири, кои се во употреба да се составен дел на ова осигурување.

14. Се условува осигуреникот да постапи со совесна итност во сите овие случаи кои се во негова можност.

НАПОМЕНА: Штом сознаат за случај кој по условите ва ова осигурување доаѓа до примена на клаузулата. Стоката останува потребно е осигурениците неизостав-во да го известат осигурувачот бидејќи таквото покритие е во зависност од исполнувањето на оваа обврска.

КЛАУЗУЛА (ИНСТИТУТСКА) ЗА ТОВАР ПРОТИВ СИТЕ РИЗИЦИ

Кл.80 од 1.1.1963

1. Ова осигурување започнува од моментот а кога стоката ќе го напушти складиштето—местото на ускладиштување во местото наведено во полисата како почеток на превозот, продолжува за време на вообичаениот превоз и завршува било со испорака:

(а) во складиштето на приемачот или друго крајно складиште или место на ускладиштување во одреденото место наведено во полисата,

(б) во било кое друго складиште или место на ускладиштување, без оглед дали се наоѓа одреденото место наведено во полисата или пред тоа одредено место, а кое осигуреникот го избрал:

I За ускладиштување вон вообичаениот ток на превоз, односно,

II За располагање или продавање, или

(в) со истек на 60 дена по завршување на истоварот на осигурената стока од прекоморскиот брод во крајното пристаниште на истоварот, спрема тоа што поправо ќе настапи.

Меѓутоа, ако по истоварот од прекоморскиот брод во крајното пристаниште на истовар, а пред да престане ова осигурување, стоката треба да биде испратена на друго одредено место од она за кое со

оваа полиса била осигурена, ова осигурување останува во сила по горе наведените услови, но ќе пре-стане да важи во моментот на почетокот на превоз за такво друго одредено место.

Ова осигурување ќе остане во сила (по напред наведените услови и како предвидува следната клаузула под точка 2) за време на задоцнување без знаење на осигуреникот за време на било кое скршнување, присилно истоварање, повторно утоварање или претоварање, и за време на било која измена во поморски зафат поради користење на овластување дадени на бродарот или чартер во договор за превоз.

2. Ако поради околности, независно од желбата на осигуреникот, договорот за превоз престанал да важи во некое друго пристаниште или место, а не во одреденото место наведено во полисата, или поморски зафат завршил на друг начин пред испорака на стока како е предвидено во горе наведената клаузула под точка 1, тогаш, под услов неотложно да се извести осигурувачот и плати додатна премија ако таква се побара, осигурувањето ќе остане во сила се додека:

I стоката не биде предадена и испорачана во таквото пристаниште или место, или, ако не е посебно поинаку договорено, до истекот на 60 дена по завршеното истоварање на осигурената стока од прекоморскиот брод во таквото пристаниште или место, веќе спрема тоа што поправо ќе настапи, или

II ако стоката биде испратена во рамките на наведениот рок од 60 дена (или во рамките на било кој договор со продолжен рок) или било кое друго одредено место, се додека не се заврши во склад со одредбите од горе наведената клаузула под точка 1.

3. Осигурувањето вклучува и превоз со бродчиња, сплавови и маони до брод и од брод. Секое бродче и сплав или маона ќе се смета како посебно осигурување. Каков и да е договор со кој сопствениците на маоните се ослободуваат од одговорноста нема да оди на штета на осигуреникот.

4. Со премија која треба да се одреди, стоката останува покриена со осигурувањето во случај на промена на патувањето или било кој пропуст или грешка во описот на интересот, бродот или патувањето.

5. Ова осигурување ги покрива сите ризици на загуба или оштетување на осигурениот предмет, но во никој случај нема да се смета дека ја покрива загубата, оштетувањето или трошоците непосредно предизвикани со закаснување или уништување на маоните или со природни особини на осигурениот предмет.

Надоместок на штета по основ на ова покритие ќе се изврши без оглед на процентот на штетата.

6. Нема да се даде надоместок за изведена (конструктивна) потполна загуба од основна ова осигурување, освен ако стоката е разумно напуштена било поради нејзината вис-тинска потполна загуба која не можела да се избегне, било затоа што износот за надоместок на штетата, трошоците за доведување на првобитна состојба и отпрема на осигурената стока до одреденото место би изнесувале по-веќе од нејзината вредност на одреденото место.

7. Генерална хаварија и награда за спасување ќе се надомести спрема страната пресметка или спрема York — Antwerperskјте правила, ако е тоа во согласност со договорот за превоз.

8. Со ова помеѓу осигуреникот и осигурувачот се признава пловидбена способност на бродот. Во случај на губиток на осигурениковото право за надоместок со ова признавање нема да биде повредено со фактот што загубата може да се препише на неправилното постапување или небрежност на бродарот или лице во негова служба, ако осигуреникот не соучествувал во тоа.

9. Осигуреникот и неговите застапници во секој случај се должни да превземат разумни мерки за отклонување или намалувањена загубата и на погоден начин да ги осигураат и сочуваат сите права спрема возарите, чуварите и третите лица.

10. Ова осигурување нема да важи во корист на возарот и чуварот.

11. Ова осигурување се проширува за надоместок на осигуреникот за оној дел на одговорноста врз основа на клаузулата за судар поради обострана вина во договорот за превоз која се однесува на загуба која се надоместува

со ова осигурување.

Во случај на било какво барање на надоместок кое би го поднел бродарот по основа на наведената клаузула, осигуреникот се обврзува да за тоа го извести осигурувачот, кој има право за своја сметка да го брани осигуреникот од таквите барања.

12. Не се јамчи за заробување, запалена, узапчење, ограничување или задржување, за последици на тие акти, како ни за обидот тие да се извршат, исто така ни за последици на непријателства или операции слични на војна, без оглед дали војната е објавена или не, но со ова не се исклучува сударот, со предмет непокретен или што плива (освен со мина или торпедо), насукување, невреме или пожар, освен ако се предизвикани непосредно (и независно од природата на патување или служба на соодветниот брод, или во случај на судар на било кој друг брод кој е вмешан во сударот) со непријателски акт од страна или против сила што војува, а зборот „сила во смисла на ова јамство се подразбира секоја власт која одржува поморска војна или воздушна сила во врска со некоја сила.

Исто така не се јамчи за последици на граѓанска војна, револуција, побуна, востание или граѓански судари кои поради тоа настануваат, или гусарства. Ако се брише клаузула бр. 12, ќе се смета дека соодветните Институтски клаузули за војна, кои се во употреба чинат составен дел на ова осигурување.

13. Не се јамчи за загуба или оштетување:

(а) кои ги предизвикале штрајкачи, работници отпуштени од работа или лица кои учествуваат во работничките немири, насилби или граѓански немири.

(б) кои се последица на штрајкови, отпуштање од работа, работнички немири, насилби или граѓански немири.

Ако се избрише клаузулата под бр. 13 ќе се смета соодветните Институтски клаузули за штрајк, насилби и граѓански немири, кои се во употреба да се составен дел на ова осигурување.

14. Се условува осигуреник да постапи со совесна итност во сите оние случаи кои се во негова можност.

НАПОМЕНА: Штом сознаат за случај кој по условите на ова осигурување доаѓа до примена, стоката останува покриена потребно е осигурениците неизоставно да го известат осигурувачот, бидејќи таквото покритие е зависно од исполнувањето на оваа обврска.

КЛАУЗУЛА (ИНСТИТУТСКИ) ЗА ШТРАЈКОВИ ПОБУНУВАЊЕ И ГРАЃАНСКИ НЕМИРИ Кл.109 од 1,1,1963

1. Ова осигурување покрива загуба или оштетување, на осигурениот имот за непосредно причинета штета од:

(а) штрајкувачи, работници отпуштени од работа или лица кои учествуваат во работнички нереди, побуни или граѓански немири;

(б) лица кои злонамерно делуваат (поради лоши намери и обештетување на трети лица).

2. Не се јамчи за:

I загуба или оштетување непосредно причинето поради

(а) закаснување, внатрешни маани или природни особини соовие услови осигурената имовина,

(б) изоставување, недостаток или било какво друго спречување на работа за време на штрајкот, отпуштање од работнички нереди, побуни или граѓански немири;

II какво и да е барање на трошоците кои произлегуваат од закаснување, освен за такви трошоци кои би се надоместиле по принципот на англиското право и пракса на York AntWvenperskite правила од 1950 год.

III загуба или оштетување предизвикано со непријателски операции слични на војна, со граѓанска војна или револуција, кои поради тоа ќе настанат.

3. Осигурувањето започнува од моментот кога стоката ќе го напушти складиштето или местото на ускладиштување во местото наведено во полисата како почеток на превозот, продолжува за време на вообичаениот превоз и завршува било со испорака:

(а) во складиште на приемателот или друго крајно складиште или место

на ускладнштување во определеното место означено во полисата;

(б) во било кое друго складиште или место на ускладиштување без оглед дали се наоѓа во определеното место означено во полисата, а кое осигуреникот го избрал.

За ускладиштување надвор од вообичаениот ток на превозот, односно за располагање или предавање, или (в) со истекот на 60 дена по завршеното истоварање на осигурената стока од прекоморскиот брод во крајното пристаниште на истоварање спрема тоа што порано ќе настапи.

Меѓутоа, ако истоварот од прекоморскиот брод во крајното пристаниште на истоварот, а пред престанување на оваа осигурување, стоката треба да биде отпремена на друго определено место од она за кое била осигурена, ова осигурување останува во сила по горе наведени услови, но ќе престане да важи во моментот на почетокот на превозот за таквото друго определено место.

Ова осигурување ќе остане на сила (по напред наведените услови и како што предвидува следната клаузула под точка 4) завреме задоцнување без знаење на осигуреникот за време на било кое скршнување, присилно истоварање, повторно утоварање или претоварање и за време на било кои измени во поморскиот захват заради користење на овластување дадени на бродарот или чарте-рот во договорот за превоз.

4. Ако поради околности независно од желбата на осигуреникот договорот за превоз би престанал да важи во некое друго пристаниште или место, а не во определеното место означено во договорот за превоз, или поморскиот захват би завршил на дру гначин пред испораката на стоката како што е предвидено во горенаведената клаузула под точка 3. И тогаш под услов на неопходно обавестување на осигурувачот и плаќање на додатна премија ако се побара од осигурувачот и осигурувањето ќе остане во сила се додека:

I Стоката не биде предадена и испратена во таквата пристаниште или место, или ако не е поинаку посебно договорено, до истекот 60 дена по завршеното истоварање на осигурената стока од прекоморскиот брод во таквото пристаниште или место, спрема тоа што по прво ќе настапи, или

II Ако стоката биде испратена внатре во наведениот рок од 60 дена (или внатре во било кој договорно продолжен рок) на определеното место наведено во полисата или некое друго определено место се додека не се заврши во склад со одредбите од горе наведената клаузула по точка 3.

5. Генерална хаварија и наградата за спасување ќе се надоместат (во зависност од условите на овие клаузули) спрема страната пресметка или спрема York AntWvenperskite правила ако тоа е во согласност со договорот за превоз.

6. Надоместок за загуба или оштетување ќе се даде спрема условите на овие клаузули без оглед на условите кои се предвидени за хаварија.

7. Со премијата која ќе се одреди, стоката останува покриена со осигурувањето во случај на промена на патувањето или било кој пропуст или грешка во опис на интересот, бродот или патувањето.

8. Осигурувањето се условува осигуреникот да постапи со совесна итност во сите оние случаи кои се во негова можност.

НАПОМЕНА: Веднаш кога осигуреникот ќе дознае за случај за кој по условите на ова осигурување доаѓа до примена, стоката останува покриена потребно е неопходно да го извести осигурувачот, зашто правото на таквото покритие е во зависност од исполнувањето на оваа обврска.

КЛАУЗУЛА (ИНСТИТУТСКА) ЗА ВОЈНА Г Кл.30-1,1,1963

1. Оваа полиса ги покрива:

(а) ризици кои се исклучени од типскиот формулар на англиската поморска полиса со клаузулата. Не се јамчи за заробување, заплена, започување, огривичување или задржување од последици на тие акти како и од обидите тие да се извршат, исто така и од последици на непријателства или операции слични на војна, без оглед дали е војната објавена или не, дали со ова не се исклучува сударот, допирот со некој неподвижен предмет (освен со мина или торпедо), насукување, невреме или пожар, освен ако се предизвикани непосредно (и независно од природата на патувањето или службата на соодветниот брод или во случај на судар, на било кој друг

брод кој е замешан во сударот) со непријателски акт од страна или против силата што војува – а зборот **сила** во смисол на ова јамство се подразбира секоја власт која одржува поморски -војни или воздушни сили во врска со некоја сила.

Исто така не се јамчи за последиците од граѓанска војна, револуција, побунување, востание или граѓански судири кои поради тоа ќе настанат или

(б) губење или оштетување на овој осигурен интерес ако настанал поради:

(1) непријателства, операции слични на војна, граѓанска војна, револуција, побунување, востание или граѓански судири кои поради тоа ќе настанат;

(2) мини, торпеда, бомби или други војни средства но исклучувајќи ги загубите или оштетувањата кои се покриени со типските формулари на англиската поморска полиса со клаузулата **Не се јамчи за заробување** итн. (како е наведено во точката 1. (а).

2. Но и покрај горните одредби:

(а) осигурувањето против наведените ризици и вклучувајќи ги ризиците од мина и напуштено торпедо, било да пливаат или се заробени, а на кои се однесува подолу наведената одредба под (б) нема да се покрива со ова осигурување, осигурениот интерес од било кој дел на тоа:

I пред да биде пратката на прекоморскиот брод, (под пре-куморски брод во смисол на овие клаузули под точка 2. се смета брод кој врши превоз од едно пристаниште или место до друго со тоа да самото патување содржи прекуморски пат на тој брод).

По истоварот на пратката од прекуморскиот брод во крајното пристаниште на истоварот.

или

По истечување на рокот од 15 дена, сметајќи од полноќта на оној ден кога бродот пристигнал во крајното пристаниште на истоварот.

Спрема тоа што побргу ќе настапи:

III по истекот на рокот од 15 дена, сметајќи од полноќ на оној ден кога прекуморскиот брод пристигнал во некое попатно пристаниште или место за истовар на товарот за понатамошен превоз со друг прекуморски брод од тоа или некое друго пристаниште или место, но пак ќе почне да тече кога товарот ќе биде утоварен на прекуморски брод за понатамошен превоз за време на наведениот рок од 15 дена, осигурувањето останува на снага без оглед дали товарот чека на превоз или се претоварува од еден во друг прекуморски брод.

(б) Осигурувањето на осигурениот интерес против ризикот нја мини и напуштени торпеди, било да пливаат или да се заронени почнува да тече во часот кога товарот за прв пат ќе се натоварина брод или бродче со напуштањето на складиштето во местото наведено во полисата за почнување на превозот, а престанува во часот кога ќе се истовари во крајното одредиште од бродот или бродчето пред предавањето во складиштето во одреденото место назначено во полисата (или) некое друго определено место по условите на клаузулата под точ. б),

(в) Не се јамчи за никакво барање базирано на пропаѓање или отсуствување осигурено во патување или поморски потфат, а кој е предизвикан со уапчување, ограничување или задржување од страва на кралеви, кнезови, народи, узурпатори или лица кои се обидуваат да приграбат власт.

Ако договорот за превоз престанал да важи во некое друго пристаниште или место, а не во одредено место како е наведено во тој договор, тогаш таквото пристаниште или место во смисол на оваа клаузула ќе се смета како крајно пристаниште на истовар и осигурувањето ќе престане да важи како што предвидува горе наведена одредба под точ. а (II) но ако товарот потоа повторно се укрца за првобитното или некое друго одредено место, осигурувањето ќе почне повторно да тече од часот на утоварот во прекуморскиот брод за повторен превоз до првобитното или некое друго одредено место, под услов за тоа да се извести осигурувачот пред почетокот на таквиот понатамошен превоз и плати доплатна премија.

Ако некоја одредба од полисата содржано е во спротивност со оваа

клаузула под точ. 2 тогаш таквата одредба во полисата ќе се смета во тој поглед неважечка.

3. Не се јамчи за загуба или оштетувања директно предизвикана со задоцнување, внатрешна маана или губење на пазарот или за било какви побарувања на трошоци кои произлегуваат од задоцнувањето освен за таквите трошоци кои би се надоместиле по принципите на англиското право и пракса на York AntWven-perskite правила од 1950 година.

4. Генералната хаварија и наградите за спасување ќе се надоместат (во зависност од условите на овие клаузули) спрема страната пресметка или спрема York AntWvenperskite правила ако тоа е во согласност со договорот за превоз.

5. Надоместок за загуба или оштетување ќе се даде спрема условите на овие клаузули без оглед на условите кои се предвидени за хаварија.

6. Со премијата која ќе се одреди стоката останува покриена со осигурување (во зависност со условите на овие клаузули) во случај скршнување од патот или промена на патувањето или други измени во поморскиот захват поради користење овластување дадени на бродарот или чартерот во договорот за превоз или поради пропуст или грешка во описот на интересот, на бродот или патувањето.

7. Се условува осигуреникот да постапи со совесна итност во сите случаи кои се во негова можност.

КЛАУЗУЛА ЗА ОСИГУРУВАЊЕ ПРОТИВ СИТЕ РИЗИЦИ (ALL RISKS) 1,1,1968

Ова осигурување ги покрива сите штети кои настанале по-ради физички загуби или оштетување на осигурената стока но во никој случај не може да се смета дека ги покрива штетите кои настанале поради природното својство или маана на самата стока, расипување и нормална загуба на стоката за време на превозот, груба небрежност на осигуреникот или лицето за кое тој одговара како воен и политички ризик.

Штетите се исплаќаат без одбитна франшиза.

УСЛОВИ ЗА ОСИГУРУВАЊЕ ПРАТКИ ПРОТИВ СИТЕ РИЗИЦИ КОИ СЕ ПРЕВЕЗУВААТ СО АВИОН ИЛИ ПОШТА (ALL RISKS) 1,1,1968

Осигурувањето се дава против сите ризици за физички загуби или оштетувања на пратките за време осигурениот превоз.

Од осигурување се исклучени загуби, оштетувања или трошоци настанати поради:

- лоша намера или груба небрежност на осигуреникот;
- недоволно, несоодветно или неисправно паковање, односно амбалажа;
- мраз, вруќина или воопшто делување на времето, температурата или промени на атмосферскиот притисок, и
- одложување на превозот, внатрешни маани или својства на осигурениот предмет.

Осигурувањето започнува од моментот на предавање на пратката на воздухопловството претпријатие или пошта со прописна потврда и трае се до моментот на испораката на приемот од страна на воздухопловното претпријатие односно пошта.

Евентуални штети се надоместуваат без франшиза.

УСЛОВИ ЗА ОСИГУРУВАЊЕ НА ПОШТЕНСКИ ПРАТКИ ПРОТИВ СИТЕ РИЗИЦИ (ALL RISKS) 1,1,1968

Ова осигурување ги покрива физичките загуби и оштетувања настанати од сите ризици на кои пратките се изложени за време траењето на осигурувањето, со исклучок на загуби и оштетувања настанати непосредно поради природните својства или внатрешните маани на пратките.

Од осигурувањето се исклучени штетите кои настанале како последица од војни и политички ризици, вклучувајќи го и ризикот штрајк, или поради груба небрежност и пропуст на осигуреникот.

Осигурувањето започнува од моментот на предавањето на пратката на поштата со прописна потврда и престанува со моментот на предавањето на пратката на приемот од страна на поштата.

Штетите се надоместуваат без франшиза.

ПОСЕБНИ УСЛОВИ ЗА ОСИГУРУВАЊЕ РИЗИКОТ НАДУВУВАЊЕ (BLOWING)

Со овие услови осигурувачот ја покрива штетата која ќе настане при превозот поради надувување (бамбаш) на конзерви од внатрешноста до пристаништето за натоварување и тоа во случаи кога на осигуреникот однапред не му е познато местото за отпрема.

Осигурителното покритие на осигурувачот важи само под услов, пратката да патува на ризик на осигуреникот.

Осигурувачот ќе надомести само таква штета, која преставува директна загуба на осигуреникот, под услов, да за така настанатата штета се обезбедат сите права спрема трети лица, кои се одговорни за штетата, во еднакви мерки, како да стоката не била осигурена, при што не смее да обави ниту едно правно деание без писмена согласност на осигурувачот. Осигурувачот ќе надомести сите оправдани разумни трошоци за правните дејствија, со кои однапред се согласил.

За се останато важат одредбите од Општите услови за осигурување стока во превоз.

ПОСЕБНИ УСЛОВИ ЗА ОСИГУРУВАЊЕ НА РИЗИКОТ ОДМРЗНУВАЊЕ

Со овие Услови осигурувачот ја покрива штетата, која ќе настане на смрзнатата стока поради одмрзнување од непознати (непојаснети) причини.

Настанакот и обемот на штетата мора записнички да го утврди вешто лице. За се останато важат одредбите од Општите услови за осигурување стока во превоз.

ПОСЕБНИ УСЛОВИ ЗА ОСИГУРУВАЊЕ НА РИЗИКОТ ЗАГРЕВАЊЕ ИЛИ ПОТЕЊЕ (HEATING OR SWEATTING)

По овие Услови осигурувачот покрива штета, која ќе настане поради загревање или потење, но сепак само под услов, стоката во моментот и на крајот на натоварот да биде прегледана од вештак на квалификувана организација или установа и да биде утврдено, да стоката е подобна за превоз.

Штетата, која ќе настане поради осигуран ризик мора да биде утврдена со службен сертификат испоставен од квалификувана контролна организација или установа или од хавариски комесар кој е именуван од осигурувачот за секој поединечен случај посебно.

За се останато важат одредбите од Општите Услови за осигурување стока во превоз.

ПОСЕБНИ УСЛОВИ ЗА ОСИГУРУВАЊЕ НА РИЗИКОТ СТВРДНУВАЊЕ (BLOCK RISK)

Со овие Услови осигурувачот покрива штета, која ќе настане поради стврднување како последица на природната особина (маана) на стоката, но, сепак под услов, осигуреникот да употребува тестирана амбалажа и пратката да се превезува на начин, кој за тоа го одредил вешто лице пред да биде отпремена стоката.

За се останато важат одредбите од Општите услови за осигурување стока во превоз.

ПОСЕБНИ УСЛОВИ ЗА ОСИГУРУВАЊЕ НА РИЗИКОТ САМОЗАПАЛУВАЊЕ

Со овие Услови осигурувачот покрива штета, која ќе настанена стоката поради самозапалување.

Осигурената стока пред натоварувањето на превозното средство мора да биде прегледана од стручњак и записнички да биде утврден квалитетот и подобноста на стоката за превоз.

Причината и обемот на штетата мора да ја утврди вешто лице.

За се останатото важат одредбите од Општите услови за осигурување стока во превоз.

ПОСЕБНИ УСЛОВИ ЗА ОСИГУРУВАЊЕ НА РИЗИКОТ ОШТЕТУВАЊЕ

НА ЕТИКЕТИ (LABEL)

По овие Услови осигурувачот ја покрива штетата, што ќе настане поради уништување, згмечување, замастување и поради растопување на лепилото на налепените етикети.

Осигурувачот надоместува само трошоци за сортирање или чистење на стоката и за повторно етикетирање.

Услов за склучување на ова осигурување, пратката на стоката да има минимум 10% резерва од етикетите.

За се останато важат Општите услови за осигурување пратки во превоз.

ПОСЕБНИ УСЛОВИ ЗА ОСИГУРУВАЊЕ НА УМЕТНИЧКИ ПРЕДМЕТИ ЗА ВРЕМЕ НА ПРЕВОЗОТ

По овие Услови осигурувачот ја покрива штетата, која ќе се случи на уметнички предмети (слики, скулптури итн.), поради кршење или други механички оштетувања, но под услов, уметничките предмети стручно да се пакувани на соодветен начин, во прикладна амбалажа и да се превезуваат со прикладни превозни средства.

Осигурената вредност на уметничките предмети ја одредува осигуреникот, заради тоа осигурувачот не е должен да ја провери вистинската вредност на осигурените предмети.

Во случај на штета, за која по мнение на соодветен стручњак може да се поправи уметничкиот предмет, осигурувачот ги надоместува трошоците за поправката и загубената вредност, кога уметничкиот предмет и покрај поправката загубил на вредност.

доколку поправката по мнение на стручното лице не е можна, осигурувачот ќе ја надомести само загубата на вредност, мосамо до висина на осигурената вредност на таков предмет.

Ако осигурената вредност е пониска од вистинската вредностна осигурените предмети, осигурувачот ќе надомести само оној дел од штетата и трошоците, кој е со соодвет сразмерно помеѓу осигурената и вистинската вредност на осигурените предмети.

За се останатото важат одредбите од Општите услови за осигурување на стока во транспорт.

ПОСЕБНИ УСЛОВИ ЗА ОСИГУРУВАЊЕ НА ПРАТКИ, КОИ ВО ДРУМСКИОТ СООБРАЌАЈ ГО МИНУВААТ ОДРЕДЕНИОТ ОБЛИК И ТЕЖИНА (ГАБАРИТ)

По овие Услови осигурувачот ги осигурува и штетите на стоката која по облик и тежина, ја менува, со прописите за јавен сообраќај максимално дозволиениот профил и тежина, освен во случај, кога стварите ги превезува сам осигуреникот со свои превозни средства и да штетата дојде поради непочитување од страна на возачот на специјалните друмски сообраќајни прописи за дозволиениот габарит за време на превозот (непочитување на сообраќајните знаци за предупредување за висината, ширината и носивоста на патно сообраќајниот објект).

За се останатото важат одредбите од Општите услови за осигурување стока за време на превозот.

КЛАУЗУЛА ЗА ЗАМЕНА

Во случај на делумна загуба или делумна штета на дел или делови од осигурена машина, која ќе настане како последица на еден од осигурените ризици, оштетата не може да го мине износот на трошоците за замена или поправка на делот или деловите, вклучувајќи ги трошоците за додатен превоз и монтажа, доколку настанале, но, сепак осигурувачот не ги надоместува трошоците на име царина, доколку тие посебно не биле осигурени.

Во ниеден случај оштетата не може да ја мине осигурената вредност на машината.

КЛАУЗУЛА ЗА ЗАМЕНА НА УПОТРЕБУВАНИ МАШИНИ

Во случај на штета, покриена со отпечатената клаузула Кл. Кг. 29, осигурувачот ќе исплати надоместок на штета во сразмер помеѓу осигурената вредност и вредноста што ја имала осигурената машина, кога таа била нова.